

The Moderating Role of Conservatism in the Relationship between Audit Quality and Earnings Management

Hanieh Hekmat *

Associate Professor of Accounting, Alzahra University, Tehran, Iran

Vahid Heydarzadeh Khalifekhandi

PhD Student of Accounting, Faculty of Management and Economics, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran

Razieh Ghorbani

PhD Student of Accounting, Faculty of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran

Abstract

The purpose of this research is to investigate the moderating role of conservatism in the relationship between audit quality and earnings management. The current research is analytical and correlational. Furthermore, this study is considered quantitative based on the nature and characteristics of the data used to analyze the hypotheses. Data collection involved first using the library method, followed by statistics provided by the Tehran Stock Exchange Organization. The findings obtained from the regression model, based on a sample of 110 companies listed on the Tehran Stock Exchange over an 8-year period from 2015 to 2022, indicate that audit quality has an inverse and significant relationship with earnings management. Additionally, it was found that conservatism influences the relationship between audit quality and earnings management. The results concluded that conservatism reduces earnings management by recognizing losses promptly and delaying the recognition of profits. Since audit quality

* Corresponding Author: vahidheydarzadeh@aem.uk.ac.ir

How to Cite: Hekmat, H., Heydarzadeh Khalifekhandi, V., Ghorbani, R. (2024). The Moderating Role of Conservatism in the Relationship between Audit Quality and Earnings Management, *Empirical Studies in Financial Accounting*, 21(83), 121-162. DOI: 10.22054/qjma.2024.79187.2555

reduces information asymmetry, it limits profit manipulation through earnings management. In this context, conservatism plays a vital role in restricting managers' opportunistic reporting. Also, conservatism diminishes the company's incentives for earnings management, thereby reducing biases caused by managerial opportunism in accounting. Consequently, conservatism is expected to have a moderating role in the relationship between audit quality and earnings management, and the findings of this research confirm these expectations.

Keywords: Audit, Audit Quality, Conservatism, Earnings Management.

1. Introduction

The objective of this research is to investigate the moderating role of accounting conservatism in the relationship between audit quality and earnings management. In today's capital markets, earnings management has become a critical concern. It is a tool used by company management to influence earnings so that the numbers reach a predetermined target. This approach is employed for various reasons, one of which is earnings smoothing. As a result, instead of experiencing years of abnormally high or negative earnings, companies aim to maintain relatively stable results by employing innovative accounting tactics (Ismail et al., 2022). The main objective of financial statement auditing is to assure users that the financial statements are prepared in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS). According to IFRS, financial reporting must provide truthful information, ensuring that financial statements accurately present the information they claim to provide. It is therefore logical that audit quality has an inverse relationship with the occurrence of earnings manipulation (Ismail et al., 2022). There is also substantial research suggesting that the level of accounting conservatism may reduce the practice of earnings management (Chen et al., 2007; Ball et al., 2000; Khan & Watts, 2009; Aminu & Hassan, 2018; Li et al., 2018). Chen et al. (2007) argued for the existence of a trade-off in conservative practice. Adopting the principle of conservatism may lead to more noise in accounting reports, potentially reducing the value of the stewardship role. On the other hand, this principle may decrease the practice of earnings management. However, Chen et al., (2007) asserted that under reasonable

conditions, the reduction in earnings management is sufficient to compensate for the noise caused by excessive accounting conservatism. Legislators, standard setters, and academics have expressed concern that companies use conservative accounting coverage to manage earnings (AICPA, 1939; Devine, 1963; FASB, 1980; Levitt, 1998; Penman, 2001). A significant number of previous studies link the effects of earnings management to audit quality issues (Chowdhury & Eliwa, 2021). The importance of this research lies in its effort to fill the gap in understanding the moderating role of accounting conservatism in the relationship between audit quality and earnings management.

2. Methodology

Research Type: Based on its objective, this research falls under the category of applied research. Applied research uses the theories, principles, and techniques developed in basic research to address practical, real-world problems. In terms of methodology and nature, this research is a correlational study. Additionally, it is considered descriptive research, as the researcher does not intervene in the position, state, or role of the variables. The research method is inductive.

Data Collection: Data collection will be conducted in two stages. In the first stage, a literature review will be performed using library resources and specialized Persian and English texts to establish the theoretical and conceptual framework of the research. In the second stage, financial data for the research will be extracted from the financial statements of companies listed on the Tehran Stock Exchange.

Data Analysis: Eviews software will be used to analyze the collected data.

Population and Sample: The population of this study includes all companies listed on the Tehran Stock Exchange between 2015 and 2022 (eight years). After applying the necessary limitations, the sample size for this research will consist of 110 companies listed on the Tehran Stock Exchange, representing 880 company-years. It is important to note that only listed companies are included in the study.

3. Result

Hypothesis 1: To test the first hypothesis of the study, Model (1) was used. The results of the model estimation show that the coefficient of audit quality (0.3645) is significant at the 5% level, indicating a significant inverse relationship between audit quality and earnings management. Among the control variables, firm size, sales growth, and research and development expenses exhibit a positive and significant relationship with earnings management, while financial leverage shows a negative and significant relationship. Additionally, it was found that book value, operating expenses, and sales volatility do not have a significant relationship with earnings management. The variance inflation factor values confirm the absence of multicollinearity among the explanatory variables. The significance of the F-statistic (3674.6) at the 1% level demonstrates that the model is significant. The Durbin-Watson statistic (2.0803) indicates no autocorrelation problem in the model components. Furthermore, the coefficient of determination shows that the independent variable explains approximately 53% of the variation in total. Based on these results, the first hypothesis of the study is not rejected at the 5% confidence level.

Hypothesis 2: To test the second hypothesis of the study, Model (2) was used. The results show that the coefficient of the audit quality variable (0.6577) is significant at the 5% level, indicating a significant inverse relationship between audit quality and earnings management. The coefficient of the conservatism variable (0.7305), significant at the 10% level, reveals a significant inverse relationship between conservatism and earnings management. Finally, the combined coefficient of determination for audit quality and conservatism (0.5913) is significant at the 5% level, indicating that conservatism moderates the relationship between audit quality and earnings management. The variance inflation factor values confirm the absence of multicollinearity among the explanatory variables. The significance of the F-statistic (1893.6) at the 1% level demonstrates that the model is significant. The Durbin-Watson statistic (2.1972) indicates no autocorrelation problem in the model components. Furthermore, the coefficient of determination shows that the independent variable explains about 51% of the variation in total. Based on these results,

the second hypothesis of the study is not rejected at the 5% confidence level.

4. Conclusion

The results of the test for the first hypothesis indicate a significant inverse relationship between audit quality and corporate earnings management. Low audit quality occurs when audited financial statements contain errors that the auditor has not identified or disclosed in their report. Therefore, audit quality can be associated with the quality of financial reporting, as higher audit quality ensures higher reporting quality. The presence of audit quality reduces information asymmetry, which in turn decreases earnings manipulation through earnings management. These results are consistent with the research of Hanoun et al. (2010), Alzoubi (2017), Fatahi Nafchi, and Fazel Dehkordi (2018), and Khajavi and Maimand (2015). The results of the test of the second hypothesis show that conservatism has a moderating effect on the relationship between audit quality and earnings management. Audit quality reduces information asymmetry, which subsequently decreases earnings manipulation through earnings management. In this context, conservatism plays an important role in restricting opportunistic reporting by managers. Furthermore, conservatism reduces a company's motivation for earnings management, thereby mitigating the biases caused by opportunism in accounting.

نقش تعدیل‌گری محافظه‌کاری بر ارتباط بین کیفیت حسابداری و مدیریت سود

هانیه حکمت *

استادیار حسابداری، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

وحید حیدرزاده خلیفه کندی

دانشجوی دکتری، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران

راضیه قربانی

دانشجوی دکتری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش تعدیل‌گری محافظه‌کاری بر ارتباط میان کیفیت حسابداری و مدیریت سود است. پژوهش حاضر از نظر روش تحلیلی و از نوع همبستگی است. همچنین این تحقیق بر اساس ماهیت و ویژگی داده‌هایی که برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها استفاده می‌شوند از نوع تحقیقات کمی محسوب می‌شود. به منظور جمع‌آوری داده‌ها، نخست از روش کتابخانه‌ای و سپس از آمارهای ارائه شده توسط سازمان بورس اوراق بهادار تهران استفاده شده است. یافته‌های به دست آمده از الگوی رگرسیونی بر نمونه‌ای متشکل از ۱۱۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره ۸ ساله ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ نشان می‌دهد که کیفیت حسابداری ارتباط معکوس و معنادار را با مدیریت سود دارد. از سوی دیگر مشخص گردید محافظه‌کاری بر ارتباط میان کیفیت حسابداری و مدیریت سود اثر گذار است. نتیجه‌گیری می‌شود محافظه‌کاری با شناسایی نمودن به موقع زیان‌ها و ایجاد تأخیر در شناسایی سود، منجر به کاهش یافتن مدیریت سود می‌گردد. از آنجا که کیفیت حسابداری سبب کاهش یافتن عدم تقارن اطلاعاتی گردیده این امر سبب می‌گردد دستکاری سود از طریق مدیریت سود کاهش یابد. در همین ارتباط، محافظه‌کاری نقش مهمی را در محدود کردن گزارشگری فرصت طلبانه مدیران ایفا می‌نماید. همچنین، محافظه‌کاری سبب کاهش یافتن انگیزه‌های شرکت برای مدیریت سود می‌گردد که این امر سبب کاهش سوگیری‌های ناشی

نقش تعدیل‌گری محافظه‌کاری بر ارتباط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود؛ حکمت و همکاران | ۱۲۷

از فرصت‌طلبی در حسابداری شده و آن را کاهش می‌دهد. پس انتظار بر این است که محافظه‌کاری نقش تعدیل‌کننده‌ای را بر ارتباط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ایفا کند، یافته‌های پژوهش نیز در تأیید این انتظارات است.

کلیدواژه‌ها: محافظه‌کاری، کیفیت حسابرسی، مدیریت سود، حسابرسی.

مقدمه

در بازارهای سرمایه امروزی، مدیریت سود به یک دغدغه حیاتی تبدیل شده است. این ابزاری است که توسط مدیریت یک شرکت برای تأثیرگذاری بر سود آن استفاده می‌شود تا اعداد به یک هدف از پیش تعیین شده برسند. این رویکرد به دلایل مختلفی استفاده می‌شود که یکی از آن‌ها هموارسازی سود است. در نتیجه، به جای داشتن سال‌ها سود غیرعادی خوب یا منفی؛ شرکت‌ها با به کارگیری تاکتیک‌های حسابداری نوآورانه می‌خواهند نتایج را تا حد معقولی ثابت نگه دارند (Ismail et al., 2022).

هدف اصلی حسابرسی صورت‌های مالی این است که به کاربران اطمینان دهد که صورت‌های مالی مطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی^۱ تهیه می‌شوند. طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، گزارشگری مالی باید شامل اطلاعات واقعی باشد (به عنوان مثال، صورت‌های مالی باید به درستی اطلاعاتی را که ادعا می‌کنند ارائه دهند). منطقی است که کیفیت حسابرسی با وقوع این نوع دستکاری سود رابطه معکوس دارد (Ismail et al., 2022). در تلاش برای دستیابی به منافع خاص، شرکت‌ها ممکن است از مدیریت سود برای تأثیرگذاری بر گزارش‌های مالی استفاده کنند (Schipper, 1989). مدیریت سود داده‌های مالی واقعی را منعکس نمی‌کند. از این رو عملکرد آن ممکن است منجر به اتخاذ تصمیمات اشتباه به عنوان اطلاعات گمراه کننده و گزارش‌های با کیفیت پایین به عنوان واقعی ارائه شود. استدلال پشت اجرای مدیریت سود توسط مدیریت در شرکت‌ها و دوره‌های مالی متفاوت است (Ebrahim, 2001). همان‌طور که توسط Becker et al. (1998)، توضیح داده شده است. مدیریت سود ممکن است به دلیل قراردادهای صریح و ضمنی که در آن درآمدهای گزارش شده نقش مهمی در توافقنامه‌هایی مانند طرح‌های پاداش، قراردادهای بدهی، خریدهای مدیریتی و رقابت‌های نیابتی ایفا می‌کند، اعمال شود؛ بنابراین، محدود کردن فعالیت‌های مدیریت سود هدف اصلی سرمایه‌گذاران و سیاست‌گذاران است.

---

1. International Financial Reporting Standards (IFRS)

حسابرسی مسئول ارائه یک قضاوت مستقل در مورد عادلانه بودن صورت‌های مالی است (IFAC, 2009)؛ بنابراین ارتقای کیفیت حسابرسی باعث بهبود کیفیت گزارشگری مالی می‌شود. حسابرسی به‌عنوان یک ابزار نظارتی، اختیار گزارشگری مدیریتی را محدود می‌کند و ریسک تحریف‌های اساسی در گزارش‌های مالی حسابرسی شده به دلیل اشتباه یا تقلب را کاهش می‌دهد. Choi et al. (2018)، استدلال کردند که اجتناب از ریسک دعاوی کلید حفظ کیفیت حسابرسی بالا است، زیرا برای کیفیت اطلاعات مناسب است. بسیاری از محققان استدلال کردند که عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهامداران با کیفیت حسابرسی بالاتر کاهش می‌یابد؛ بنابراین، ریسک اطلاعاتی بالاتری که سهامداران درک می‌کنند، کیفیت حسابرسی بالاتری را می‌طلبد (Wooten, 2003; Lin & Hwang, 2010; Chen et al., 2011; Alhadab & Clacher, 2018; Choi et al., 2018). یک حسابرس واجد شرایط می‌تواند بر قابلیت اطمینان گزارشگری مالی و در نتیجه تصمیمات استفاده‌کنندگان تأثیر مثبت بگذارد (Schauer, 2002)

همچنین تحقیقات زیادی انجام شده است که میزان محافظه‌کاری حسابداری ممکن است استفاده از مدیریت سود را کاهش دهد (Chen et al., 2007; Ball et al., 2000; Chen et al., 2007). Khan & Watts, 2009; Aminu & Hassan, 2018; Li et al., 2018). (2007) مدعی وجود یک مبادله در رویه محافظه‌کاری شد. اتخاذ اصل محافظه‌کاری ممکن است منجر به نویز بیشتر در گزارش‌های حسابداری شود و ارزش نقش مباشرت را کاهش دهد. از سوی دیگر، اتخاذ این اصل ممکن است عمل مدیریت سود را کاهش دهد. باین وجود، Chen et al. (2007) ادعا کردند که تحت شرایط معقول، کاهش مدیریت سود برای جبران نویز ناشی از محافظه‌کاری حسابداری بیش از اندازه، کافی است. قانون‌گذاران، استانداردها و دانشگاهیان ابراز نگرانی کرده‌اند که شرکت‌ها از پوشش حسابداری محافظه‌کارانه برای مدیریت سود استفاده می‌کنند (AICPA, 1939; Penman, 2001; Devine, 1963; FASB, 1980; Levitt, 1998).

برای مثال، Levitt (1998) ادعا می‌کند که شرکت‌ها عمداً دارایی‌های موجود در

ترازنامه را کم‌تر از حد واقعی اعلام می‌کنند و متعاقباً آن کم‌گویی‌ها را برای متورم ساختن سود معکوس می‌کنند. هیئت استانداردهای حسابداری مالی^۱ نشان می‌دهد که حسابداری محافظه‌کارانه نباید برای توجیه کم‌بیانی عمدی خالص دارایی‌ها مورد استفاده قرار گیرد زیرا این عمل ممکن است منجر به افزایش بیش‌ازحد سود در دوره‌های آینده شود (FASB, 1980). Penman (2001, p. 575) بیان می‌کند که «حسابداری محافظه‌کارانه که ظاهراً برای به دست آوردن ترازنامه محافظه‌کارانه طراحی شده است - در واقع سودآوری بالاتری ایجاد می‌کند که یک دیدگاه محافظه‌کارانه نیست (Jackson & Liu, 2010). در واقع مدیریت سود و کیفیت حسابرسی دو موضوع مهم مرتبط با هم هستند که در ادبیات مورد مطالعه قرار گرفته‌اند و به طرق مختلف باهم مرتبط شده‌اند (Chowdhury & Eliwa, 2021). این دو موضوع نیز در اصطلاحات و مفاهیم تحت پوشش با یکدیگر مرتبط هستند (Ismail et al., 2022). تعداد قابل توجهی از مطالعات قبلی تأثیر مدیریت سود را به مسائل کیفیت حسابرسی مرتبط می‌کند (Chowdhury & Eliwa, 2021). اهمیت این تحقیق از تلاش برای پر کردن شکاف در یافتن نقش تعدیل‌گری محافظه‌کاری بر ارتباط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ناشی می‌شود. این تحقیق مفاهیمی را برای محققان، استادان، دانشجویان و سیاست‌گذاران در مورد شرایط و مفاهیم مرتبط در حوزه مدیریت سود، کیفیت حسابرسی و محافظه‌کاری ارائه می‌دهد. پس با در نظر گرفتن مطالب بیان‌شده پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا محافظه‌کاری نقش تعدیل‌گری را بر ارتباط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ایفا می‌نماید؟ بخش‌های بعدی، پیشینه پژوهش، فرضیه‌های پژوهش، روش ارائه شده است. سپس با بیان یافته‌ها و نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها، به پایان می‌رسد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تئوری زیربنایی

این مقاله توسط مبنای تئوری نمایندگی پشتیبانی می‌شود که بیان می‌کند که شرکت با پیوند قراردادها در میان صاحبان منابع اقتصادی (اصول) و مدیران (عوامل) درگیر است (Singh et al, 2021). این دو طرف مسئول استفاده و کنترل کلی منابع تأسیس شده هستند. این نظریه توسط چندین تحقیق قبلی مرتبط با حسابرسی در بسیاری از مسائل مانند حل تعارضات ناشی از روابط نمایندگی اتخاذ شده است (Yasser & Soliman, 2018) (Chowdhury & Eliwa, 2021). اطلاعات غیرهمسو باعث تضاد بین این دو طرف می‌شود که نظریه نمایندگی عدم تقارن را در ارتباط با اطلاعات برای جلوگیری از تضاد منافع بیان می‌کند. با پیوند دادن هدف این مقاله با نظریه نمایندگی، هیات‌مدیره باید از عملکرد حسابرسی داخلی برای مدیریت و ارزیابی روش‌های مدیریتی که منجر به عملکرد شرکت و انتظارات سهامداران می‌شوند، حمایت کند (Ismail et al., 2022).

کیفیت حسابرسی

حسابرسی یک ابزار نظارتی باهدف کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در میان نمایندگان و سهامداران است (Herrbach, 2001). کیفیت حسابرسی توسط دو عامل تعیین می‌شود: (۱) صلاحیت حسابرس و (۲) استقلال حسابرس (Van Caneghem, 2004). ادبیات مکرراً این بحث را مطرح می‌کند که آیا مؤسسات حسابرسی بزرگ نسبت به مؤسسات حسابرسی کوچک، حسابرسی با کیفیت بالاتری تولید می‌کنند یا خیر. در اکثر تحقیقات تجربی، از یک متغیر ساختگی (یعنی Big4 در مقابل مؤسسات حسابرسی غیر Big4) برای نشان دادن تفاوت‌های کیفیت حسابرسی بین شرکت‌های حسابرسی بزرگ و کوچک استفاده می‌شود (Van Caneghem, 2004).

مؤسسات حسابرسی بزرگ ممکن است بتوانند نسبت به مؤسسات حسابرسی کوچک، حسابرسی با کیفیت بالاتری ارائه دهند، زیرا اولی منابع مهم‌تری را برای آموزش

کارکنان و ایجاد دانش صنعت کنار گذاشته است. در مقایسه با مؤسسات حسابرسی کوچک، شرکت‌های حسابرسی بزرگ در موقعیت قوی‌تری برای سؤال کردن یا مذاکره با مشتریانی هستند که سعی می‌کنند از تاکتیک‌های حسابداری تهاجمی به دلیل اندازه‌شان استفاده کنند. در مقایسه با مؤسسات حسابرسی کوچک، مؤسسات حسابرسی بزرگ می‌توانند به راحتی زیان مالی ناشی از دست دادن یک مشتری را جذب کنند و به آن‌ها استقلال بیشتری بدهند. (Blokdiijk et al., 2006) کشف کردند که یک تفاوت در کیفیت حسابرسی بین حساب‌رسان Big N و غیر Big N وجود دارد، نه به دلیل طول تعامل بلکه به دلیل تفاوت در فناوری‌های حسابرسی و چگونگی انجام حسابرسی‌ها (Jordan et al., 2010). همچنین این فرض وجود دارد که شرکت‌های حسابرسی بزرگ نسبت به مؤسسات حسابرسی کوچک، حسابرسی‌های با کیفیت بالاتری را انجام می‌دهند، زیرا مؤسسات حسابرسی بزرگ پایگاه‌های مشتریان گسترده‌تری دارند و در نتیجه، در ارتباط با یک حسابرسی ضعیف، متحمل زیان بیشتری می‌شوند (Yasser & Soliman, 2018).

ادبیات قبلی کیفیت حسابرسی را از منظرهای مختلف مورد بررسی قرار داده است (Chen et al., 2023). DeAngelo (1981) بدیهی است که این شانس که حساب‌رسان هم تخلف در سیستم حسابداری مشتری را کشف و هم گزارش کند، کیفیت حسابرسی نامیده می‌شود. Al-Mousawi and Al-Thuneibat (2011)، کیفیت حسابرسی را به عنوان یک تکنیک خارجی تعریف کردند که نشان می‌دهد حساب‌رسان چقدر می‌تواند وظایف حرفه‌ای خود را انجام دهد. Deis and Giroux (1992)، بیان کردند که کیفیت حسابرسی به عنوان امکانی است که شرکت حسابرسی نقاط ضعف سیستم حسابداری مشتری را کشف و شناسایی کند. علاوه بر این، Teoh and Wong (1993)، کیفیت حسابرسی را به عنوان رویه‌ای تعریف کردند که گزارشگری مالی با کیفیت بالا را تولید می‌کند؛ بنابراین، در نتیجه تعاریف قبلی، ایده اصلی این است که کیفیت حسابرسی نشان می‌دهد که فرآیند حسابرسی یک روش بدون کاذب است که گزارش‌های مالی بدون کاذب تولید می‌کند (Ismail et al., 2022). خدمات حسابرسی ارائه شده توسط مؤسسات حسابرسی بزرگ‌تر

از کیفیت بالاتری نسبت به مؤسسات کوچک‌تر ارائه می‌شود. به این دلیل است که حسابرسان برجسته کمتر قادر به اتکا بر مشتریان خاص خود هستند (Rezaei & Shabani, 2014). در نتیجه، آن‌ها نسبت به شرکت‌های حسابرسی کوچک تمایل کمتری به سازش با نیروی مشتری خود به منظور گزارش تحریفات دارند. آن‌ها همچنین انگیزه قوی‌تری برای ارائه خدمات با کیفیت بالا به منظور محافظت از اعتبار برند خود دارند.

با توجه به نظر Rezaei and Shabani (2014) کسب و کارهای حسابرسی بزرگ‌تر ممکن است در نتیجه شکست‌های حسابرسی نسبت به شرکت‌های کوچک‌تر، از آسیب شهرت بیشتری رنج ببرند (DeAngelo, 1981) (Chen et al., 2023). علاوه بر این، شرکت‌های حسابرسی بزرگ تخصص و منابع تکنولوژیکی بیشتری دارند، همچنین حسابرسان واجد شرایط و ماهر و باتجربه بیشتری نسبت به شرکت‌های حسابرسی کوچک دارند؛ بنابراین، از دیدگاه تئوری نمایندگی، حسابرس با کیفیت، تمایل کمتری به اتخاذ روش‌های با کیفیت بالا دارد که به احتمال زیاد عاری از خطا هستند؛ بنابراین، از دیدگاه نظریه نمایندگی، حسابرس با کیفیت، تمایل کمتری به اتخاذ روش‌های با کیفیت بالا دارد که به احتمال زیاد عاری از خطا هستند (Raimo et al., 2021).

مدیریت سود

مدیریت سود دستکاری عمدی سود برای دستیابی به یک هدف خاص است. این هدف می‌تواند توسط مدیریت، پیش‌بینی ارائه‌شده توسط تحلیلگران، یا شکلی که با جریان سود طولانی‌مدت و سازگارتر همسو باشد، تعیین شود. مدیریت سود معمولاً به معنای برداشتن گام‌هایی برای کاهش و «ذخیره» سود در طول سال‌های خوب برای استفاده در سال‌های ضعیف‌تر است (Ismail et al., 2022). ذینفعان خارجی از حسابرس مستقل می‌خواهند که مدیریت سود را تحت کنترل داشته باشد و از گزارشگری مالی دقیق اطمینان حاصل کند. در نتیجه، اگر ذینفعان معتقد باشند که در گزارشگری مالی شکستی رخ داده است، احتمال بیشتری دارد که از حسابرس شکایت کنند (Alkebeese et al., 2022). تئوری نمایندگی از این بیانیه حمایت می‌کند که به موجب آن تأیید می‌کند که ذینفعان به دنبال ارائه خدمات

حسابرسی با کیفیت بالا از حساب‌رسان مستقل هستند زیرا آن‌ها قابلیت اطمینان گزارش‌های مالی را ارائه می‌دهند (Raimo et al., 2021; Mihret, 2014). علاوه بر این، کنترل اقلام تعهدی به مدیران این امکان را می‌دهد که گزارش‌های حسابداری را به‌طور فرصت‌طلبانه تحت تأثیر قرار دهند. با این حال، طبق گفته کاپلان (Sanad et al., 2022)، اقلام تعهدی «عادی» که در طول دوره‌های تجاری عادی رخ می‌دهد، بعید است که منعکس‌کننده دستکاری مدیریتی باشد. هر ارقام حسابداری که دستکاری شده‌اند، به احتمال زیاد در اقلام تعهدی «غیرعادی» ظاهر خواهند شد (Ismail et al., 2022).

مدیران شرکت‌ها دو نوع ابزار مدیریت سود دارند: (۱) تصمیمات عملیاتی واقعی (مانند فروش یک دارایی) و (۲) تصمیمات گزارشگری مالی خالص (به‌عنوان مثال، تعیین کاهش ارزش دارایی). بدیهی است که حساب‌رسان فقط می‌توانند گزینه‌های گزارشگری مالی را که برای مدیریت سود گزارش شده است کنترل کنند (Van Caneghem, 2004). مدیریت سود با مقالات بسیاری به بررسی احتمالات مختلف توجه زیادی را به خود جلب کرده است. با این حال، هنوز هیچ توافقی در مورد شناسایی و اندازه‌گیری مدیریت سود به‌طور مؤثر وجود ندارد. با این وجود، اکثر نویسندگان از تکنیک مبتنی بر تعهدی استفاده می‌کنند و از مدل‌های پیچیده برای تقسیم کل اقلام تعهدی به اجزای اختیاری و غیر اختیاری استفاده می‌کنند. مدل‌های جایگزین برای اندازه‌گیری مدیریت سود ممکن است به روش‌های مختلفی مورد استفاده قرار گیرند. مدل جونز (۱۹۹۱)، مدل تعدیل‌شده جونز، دچو، اسلون (Dechow et al., 1995)، مدل تنو، ولش (Teoh et al., 1998)، مدل کازنیک (Al-Sartawi, 2022) و مدل کوتاری، لثون (Kothari et al., 2005) همگی توسط محققان به کار گرفته شدند. با این حال، تأیید می‌شود که محیط عملیاتی شرکت بر مدیریت سود تأثیر دارد (Callao Gastón et al., 2017).

محافظه کاری

محافظه کاری حسابداری هنوز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اصول مورد توجه حسابداران است. مفهوم محافظه کاری حسابداری در آغاز قرن گذشته تاکنون بحث‌برانگیز بود.

علیرغم انتقاداتی که نسبت به این اصل وجود دارد، همچنان نقش مهمی در رویه‌های حسابداری ایفا می‌کند (Watts, 2003). محافظه‌کاری حسابداری، یکی از اصول اساسی گزارشگری مالی است، زیرا نشان‌دهنده تمایل شرکت به تشخیص سریع‌تر «اخبار بد» نسبت به «خبر خوب» است. در واقع، محافظه‌کاری به سطح بیشتری از قابلیت تأیید برای تشخیص اخبار خوب نسبت به اخبار بد در درآمد نیاز دارد (Basu, 1997). معنای سنتی محافظه‌کاری در گزارشگری مالی «پیش‌بینی هیچ سودی نیست، بلکه تمام زیان‌ها را پیش‌بینی می‌کند» است، تغییر در الگوهای پاداش، ریسک دادرسی و استانداردهای حسابداری می‌تواند با به تأخیر انداختن شناسایی سود، سطح محافظه‌کاری را افزایش دهد (Srivastava & Tse, 2009). هیئت استانداردهای حسابداری مالی محافظه‌کاری را در بیانیه مفاهیم حسابداری مالی شماره ۲ این‌گونه توصیف کرده است: «اشتباهات احتمالی در اندازه‌گیری در جهت کم بیان کردن به‌جای افزایش بیش‌ازحد درآمد خالص و دارایی‌های خالص» است (Reyad, 2012). دو نوع محافظه‌کاری حسابداری وجود دارد. محافظه‌کاری حسابداری شرطی که به سرعت زیان‌های اقتصادی را تصدیق می‌کند و محافظه‌کاری غیرشرطی حسابداری که ارزش خالص دارایی‌ها را کاهش می‌دهد یا کمترین ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام را افشا می‌کند (Ball et al., 2005).

کیفیت حسابداری و مدیریت سود

Titman and Trueman (1986) پیشنهاد کردند که عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و سهامداران، محیط و فرصتی مناسب برای مدیران ایجاد می‌کند تا دست به مدیریت سود بزنند. علاوه بر این، همان‌طور که Chen et al. (2006) استدلال می‌کند، مدیران همچنین انگیزه‌های خودخواهانه‌ای برای سوءاستفاده از چنین عدم تقارن اطلاعاتی به‌منظور آرایش ظاهری سود گزارش‌شده دارند؛ بنابراین، سهامداران برای کاهش هزینه‌های ناشی از تضاد منافع، نیاز به اتکا به قرارداد و نظارت دارند. در این راستا، یک حسابرس با کیفیت بالا می‌تواند ابزاری مؤثر برای نظارت باشد. Becker et al. (1998) فرضیه‌ای در مورد رابطه بین کیفیت حسابداری و مدیریت سود را مورد آزمون قرار دادند. آن‌ها از شرکت‌های

حسابرسی بزرگ به‌عنوان نماینده‌ای برای کیفیت حسابرسی استفاده کردند. بر اساس نمونه‌هایی از شرکت‌هایی که توسط شرکت‌های حسابرسی بزرگ و نمونه‌هایی از شرکت‌هایی که توسط شرکت‌های حسابرسی غیربزرگ حسابرسی می‌شدند، آن‌ها دریافتند که شرکت‌های حسابرسی بزرگ محتاط‌تر هستند. در این راستا، مشخص شد که میانگین تعدیلات اختیاری برای نمونه‌های شرکت‌هایی که توسط شرکت‌های حسابرسی بزرگ حسابرسی می‌شوند، ۱٫۵ تا ۲٫۱ درصد کمتر است. این یافته با یافته‌های دی‌آنجلو (۱۹۸۱) همسو است که استدلال می‌کند شرکت‌های حسابرسی غیربزرگ انگیزه بیشتری برای عدم افشای تحریف‌های با اهمیت دارند تا مشتریان خود را حفظ کرده و روابط خوبی با آن‌ها برقرار کنند (Ahmad et al., 2016). خواجه‌وی و ابراهیمی میمند (۱۳۹۴)، در پژوهش رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود باهدف دستیابی به آستانه‌های سود، دریافتند که بین احتمال مدیریت سود باهدف دستیابی یا پیشگیری از سود سال قبل و اندازه مؤسسه حسابرسی و امتیاز کنترل وضعیت و کیفیت حسابرسی رابطه منفی و معناداری وجود دارد؛ اما رابطه معناداری بین کیفیت حسابرسی و آستانه‌های اجتناب از زیان و اجتناب از سود غیرمنتظره منفی یافت نشد. فتاحی نافچی و فاضل دهکردی (۱۳۹۷)، در پژوهش بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، دریافتند که با افزایش کیفیت حسابرسی، مدیریت سود روند کاهشی دارد و استقلال حسابرس و اندازه مؤسسه حسابرسی در مقایسه با دیگر مؤلفه‌های اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی، تأثیرگذارتر و دارای ارتباط منفی و معناداری به ترتیب با مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی می‌باشد. جبارزاده کنگرلویی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهش ارتباط مدیریت سود واقعی و تعهدی با محافظه‌کاری مدیران، دریافتند که مدیریت سود واقعی با محافظه‌کاری حسابداری ارتباط معکوس دارد اما مدیریت سود تعهدی ارتباط معناداری با محافظه‌کاری حسابداری ندارد. (Hanoun et al., 2010) در پژوهشی به بررسی اثرات کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود و هزینه سرمایه: شواهدی از چین پرداختند. نتایج

به‌دست آمده از پژوهش آن‌ها نشان داد که اثر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود به‌صورت معکوس و معنادار است. (Alzoubi (2017) در پژوهشی به بررسی کیفیت حسابرسی، بدهی و مدیریت سود پرداختند. نتایج به‌دست آمده از پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که وجود کیفیت حسابرسی از یک‌سو و کاهش بدهی از سوی دیگر منجر به کاهش مدیریت سود می‌گردد. (Algam et al. (2021) در پژوهش اثرات میانجی موضوعات کلیدی حسابرسی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود: شواهدی از اردن، دریافتند که رابطه منفی بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود وجود دارد و کیفیت حسابرسی موضوعات کلیدی حسابرسی را افزایش می‌دهد که به‌نوبه خود مدیریت سود را کاهش می‌دهد. همچنین، این مطالعه اثر واسطه‌ای موضوعات کلیدی حسابرسی را بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود تأیید کرد. (Wahab et al. (2023) در پژوهشی با عنوان بررسی تطبیقی رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود در بازارهای عراق و عمان، یافتند که بین اندازه شرکت و تغییر حسابرسان و مدیریت سود برای هر دو کشور (عراق و عمان) رابطه معناداری وجود ندارد. در حالی که رابطه بین تخصص حسابرسان در صنعت، ارائه به‌موقع گزارش حسابرسی و نظر حسابرسان و مدیریت سود برای هر دو کشور (عراق و عمان) منفی است.

محافظه‌کاری و کیفیت حسابرسی و مدیریت سود

استفاده از محافظه‌کاری حسابداری مزایای زیادی دارد (فلاح نژاد و همکاران، ۱۳۹۷). از جمله: کاهش انگیزه‌های فرصت‌طلبانه مدیران در هنگام افشای نتایج خوش‌بینانه، افزایش کنترل قراردادهای و کاهش هزینه‌های داد‌گاه (Ball & Shivakumar, 2005). نیاز به محافظه‌کاری حسابداری با افزایش اعتبار در اطلاعات حسابداری مرتبط است (Hellman, 2008). Hamdan (2011) در مطالعه خود برای شرکت صنعتی اردن، به این نتیجه رسید که محافظه‌کاری حسابداری به بهبود کیفیت گزارشگری مالی کمک می‌کند. او همچنین رابطه بین سطح بالای محافظه‌کاری حسابداری در شرکت‌های صنعتی اردن و بهبود نظر حسابرسان خارجی را تشخیص داد (Reyad, 2012). نیاز به محافظه‌کاری نیز همراه با تئوری نمایندگی برای حل مشکلی که ممکن است بین مدیران و سهامداران در مورد جدایی بین

مدیریت و مالکیت پدیدار شود، ظاهر شد. این موضوع توسط (Watts, 2003) با این فرض که گزارش‌های مالی منتشرشده توسط مدیریت محافظه‌کار بودند، مورد بحث قرار گرفت، سهامداران ممکن است برای جبران تفاوت ناشی از مراقبت مدیر از منافع شخصی خود، برای اجتناب از چنین وضعیتی، به کاهش حقوق مدیران متوسل شوند، مدیران ممکن است برای نشان دادن عدم توجه به منافع شخصی خود، به ارائه ارقام محافظه‌کارانه بیشتر متوسل شوند (Reyad, 2012). محافظه‌کاری عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی را با کاهش توانایی و انگیزه مدیر برای استفاده از عدم تقارن اطلاعاتی مرتبط با گزینه‌های رشد برای دستکاری صورت‌های مالی برای ایجاد عدم تقارن اطلاعاتی بیشتر کاهش می‌دهد (LaFond & Watts, 2007). محافظه‌کاری عدم تقارن اطلاعاتی در سیستم اطلاعات حسابداری بین افراد داخلی و خارجی شرکت را کاهش می‌دهد و توانایی مدیر را برای دستکاری صورت‌های مالی با کاهش اختیارات مدیریت و هزینه نمایندگی کاهش می‌دهد (LaFond & Watts, 2008).

DeFond and Zhang (2014) استدلال می‌کنند که مشتریان کمتر محافظه‌کار از گزارش نادرست برای پوشش عملکرد ضعیف استفاده می‌کنند و نظر واضحی از حساب‌برسان به دست نمی‌آورند. با گنجاندن اظهارات محافظه‌کارانه، مدیران به گزارشگری غیراستاندارد می‌افزایند و حساب‌برسان احساس اطمینان می‌کنند که نظر مثبتی در مورد چنین اظهاراتی که عاری از تحریف است ارائه می‌دهند. چنین اظهاراتی باعث ایجاد اطمینان در ذهن سرمایه‌گذاران نیز می‌شود. برای حمایت از این موضوع، (DeAngelo, 1981) بیان می‌کند که کیفیت حسابرسی به‌عنوان کاهش احتمال اینکه حسابرس بتواند نقض سیستم حسابداری مشتری را تشخیص دهد، تعریف می‌شود. در نتیجه، اظهارات محافظه‌کارانه مشکل عدم تقارن اطلاعات را از بین می‌برد و یک سیستم حسابداری قوی ایجاد می‌کند که می‌تواند کیفیت کلی حسابرسی را افزایش دهد. در حسابرسی، گزارشگری مالی متقلبانه و سوءاستفاده از دارایی‌ها به‌عنوان تحریف تلقی می‌شود (Ramzan, 2019).

محافظه‌کاری تحریف‌های انجام‌شده توسط مدیران را کاهش می‌دهد و همچنین

مسیری را برای حسابرسان ایجاد می‌کند تا اطمینان معقولی ارائه کنند که بیان می‌کند صورت‌های مالی عاری از تحریف‌های بااهمیت است. چنین اظهارنظری از سوی حسابرس در مورد منصفانه بودن صورت‌های مالی منجر به کاهش ریسک حسابرسی می‌شود؛ بنابراین این نشان می‌دهد که کیفیت کلی حسابرسی افزایش یافته است. از این رو، افزایش کیفیت حسابرسی در نهایت باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به بازارهای مالی می‌شود (Ramzan, 2019)؛ اما منتقدان محافظه‌کاری ادعا می‌کنند که مدیریت سود را تسهیل می‌کند (Penman, AICPA, 1939; Devine, 1963; FASB, 1980; Levitt, 1998;)؛ اما شواهد علمی کمی وجود دارد که این ادعا را تأیید یا رد کند. (2001)؛

انصاری و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهش بررسی تأثیر محافظه‌کاری بر مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی، مدیریت واقعی سود و سطح کلی مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران یافتند که یک رابطه منفی میان محافظه‌کاری و مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی و یک رابطه مثبت میان محافظه‌کاری و مدیریت واقعی سود وجود دارد. همچنین یک رابطه منفی میان محافظه‌کاری و سطح کلی مدیریت سود وجود دارد. حسنی (۱۳۹۲)، در پژوهش حساسیت محافظه‌کاری حسابداری نسبت به کیفیت حسابرسی، دریافت که رابطه مثبت و معناداری بین محافظه‌کاری حسابداری و کیفیت حسابرسی وجود دارد. متغیر درصد تقسیم سود نیز اثرگذاری مثبتی بر این رابطه دارد، درحالی‌که متغیرهای کیفیت سود و اهرم بازار اثرگذاری معناداری نداشتند. خوش‌طینت و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهش رابطه میان مدیریت سود واقعی و محافظه‌کاری غیرشرطی حسابداری، یافتند که میان محافظه‌کاری غیرشرطی حسابداری و مدیریت سود واقعی ناشی از جریان‌های نقدی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد و با وارد شدن ریسک حسابرسی محافظه‌کاری غیرشرطی اثر منفی بر مدیریت سود دارد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: محافظه‌کاری بر ارتباط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود نقش

تعدیل‌گری دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای هدف، از نوع پژوهش‌های کاربردی است که پژوهش‌های هستند که نظرها، قانونمندی‌ها، اصول و فنونی که در تحقیقات پایه تدوین می‌شوند را برای حل مسائل اجرایی و واقعی بکار می‌گیرد. از لحاظ روش و ماهیت پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های همبستگی است. همچنین پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های توصیفی است؛ زیرا پژوهشگر دخالتی در موقعیت، وضعیت و نقش متغیرها ندارد. روش تحقیق به صورت استقرایی است. در این پژوهش گردآوری اطلاعات در دو مرحله انجام می‌شود. در مرحله اول برای مبانی نظری و ادبیات پژوهش از روش کتابخانه‌ای و متون تخصصی خارجی و فارسی استفاده شده است؛ و در مرحله دوم داده‌های مالی پژوهش، از صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران استخراج شده است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Eviews استفاده گردیده است.

جامعه آماری و روش انتخاب نمونه

جامعه آماری در این پژوهش، تمامی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ (هشت سال) می‌باشد. پس از اعمال این محدودیت‌ها نمونه آماری این پژوهش، شامل ۱۱۰ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران (۸۸۰ سال شرکت) می‌باشد. لازم به ذکر است فقط شرکت‌های بورسی مبنای انجام پژوهش بوده است.

برای انتخاب نمونه از تمامی داده‌های در دسترس به روش حذفی استفاده شده است و از میان تمامی شرکت‌های در دسترس، شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر نبوده‌اند، حذف شدند:

۱_ شرکت‌هایی که تاریخ پذیرش آن‌ها در سازمان بورس اوراق بهادار تهران بعد از اول سال ۱۳۹۴ می‌باشد.

- ۲_ شرکت‌هایی که قبل از سال ۱۴۰۱ از بورس اوراق بهادار تهران کسر شده‌اند.
- ۳_ شرکت‌هایی که در زمره و طبقه شرکت‌های مؤسسات مالی، واسطه‌گری، هلدینگ و بیمه می‌باشند.
- ۴_ شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها منتهی به ۲۹ اسفند نیست.
- ۵_ شرکت‌هایی که در دوره موردبررسی توقف معاملاتی داشته‌اند.

جدول ۱. تعداد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار و نمونه انتخابی پژوهش

۶۳۸	شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران (بورس و فرابورس)
(۱۴۲)	شرکت‌هایی که تاریخ پذیرش آن‌ها در سازمان بورس اوراق بهادار تهران بعد از اول سال ۱۳۹۴ می‌باشد.
(۱۱۹)	شرکت‌هایی که قبل از سال ۱۴۰۱ از بورس اوراق بهادار تهران کسر شده‌اند.
(۹۸)	شرکت‌هایی که در زمره و طبقه شرکت‌هایی مؤسسات مالی و واسطه‌گری، هلدینگ‌ها و بیمه‌ها می‌باشند.
(۷۱)	شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها منتهی به ۲۹ اسفند نیست.
(۹۸)	شرکت‌هایی که در دوره موردبررسی توقف معاملاتی داشته‌اند.
۱۱۰	شرکت‌های منتخب در تحقیق

مدل‌های پژوهش و متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

مدیریت سود (EM): در حسابداری مدیریت سود، یعنی تغییر ایجاد نمودن در گزارش‌های مالی برای گمراه نمودن سهامداران در مورد عملکرد سازمان یا برای اثرگذاری بر قراردادی است که وابسته به ارقام حسابداری گزارش گردیده است (هیلی، ۱۹۹۹). در پژوهش حاضر برای بررسی نمودن مدیریت سود، از ارقام تعهدی اختیاری به‌دست‌آمده از مدل (Kothari et al (2005؛ که در حقیقت همان مدل تعدیل‌شده جونز می‌باشد، اندازه‌گیری گردیده است.

$$TACC_{it} = \alpha + \beta_{11}/A_{it-1} + \beta_2 \Delta REV_{it} - \Delta REC_{it} + \beta_3 PPE_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن، $TACC_{it}$ کل اقلام تعهدی (که برابر است با سود منهای جریان وجوه نقد عملیاتی تقسیم بر کل دارایی‌های ابتدای دوره)، RA_{it-1} معادل نسبت معکوس کل دارایی‌ها در ابتدای کل دارایی‌ها اول دوره، $\Delta REC_{it} - \Delta REV_{it}$ برابر است با تفاضل تغییرات درآمد فروش منهای حساب‌ها و اسناد دریافتی تقسیم بر کل دارایی‌های ابتدای دوره، PPE_{it} نسبت اموال، ماشین و تجهیزات بر کل دارایی‌های ابتدای دوره و ROA_{it} نسبت بازده دارایی‌ها که برابر است با سود خالص بر کل دارایی‌ها.

متغیر مستقل

کیفیت حسابرسی (AQ): در این پژوهش اندازه یا بزرگی مؤسسه حسابرسی معیار کیفیت حسابرسی است به این صورت که کیفیت حسابرسی متغیر مجازی است که برای شرکت‌های حسابرسی شده توسط سازمان حسابرسی، عدد یک و در غیر این صورت، صفر می‌باشد (نمازی، بایزیدی و جبارزاده کنگرلویی، ۱۳۹۰؛ صدیقی، ۱۳۹۹؛ کرمشاهی، ۱۳۹۵؛ حسنی و عظیم‌نژاد، ۱۳۹۶؛ کردستانی و رحیمی، ۱۳۸۹).

متغیر میانجی

محافظه کاری حسابداری (CON): در این پژوهش برای اندازه‌گیری نمودن شاخص محافظه کاری حسابداری از مدل گیولی و هین (۲۰۰۰) بهره گرفته شده است. مدل مزبور به شرح زیر محاسبه می‌گردد:

$$\text{محافظه کاری حسابداری} = [\text{اقلام تعهدی عملیاتی} / \text{جمع دارایی‌ها در اول دوره}] * (-1)$$

در مدل فوق اقلام تعهدی عملیاتی از اختلاف سود خالص عملیاتی و جریان نقد عملیاتی به اضافه هزینه استهلاک به دست می‌آید. بنا به نظر گیولی و هین، رشد اقلام تعهدی را می‌توان شاخصی از تغییر در میزان محافظه کاری در طول یک دوره بلندمدت دانست. به بیانی، اگر اقلام تعهدی افزایش پیدا نماید، در آن صورت محافظه کاری کاهش خواهد یافت و در غیر این صورت برعکس خواهد بود. پس به همین دلیل برای تعیین نمودن

تغییرات محافظه‌کاری، اقلام تعهدی را در عددی منفی ضرب می‌نماییم. در پژوهش حاضر پس از محاسبه نمودن شاخص محافظه‌کاری از میانگین این شاخص در چهار سال گذشته استفاده می‌گردد (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۳). به دلایل زیر از این مدل استفاده گردیده است:

الف: در میان مدل‌های موجود برای اندازه‌گیری نمودن محافظه‌کاری که در پژوهش‌های داخلی و خارجی نیست به‌طور گسترده مورد استفاده قرار گرفته‌اند از جمله مدل باسو، در اندازه‌گیری محافظه‌کاری با خطاهای بسیاری مواجه هستند. به‌عنوان مثال مدل باسو فرض می‌نماید هرگاه بازده سهام منفی باشد این امر ناشی از محافظه‌کاری حسابداری می‌باشد در شرایطی که در بازار سرمایه ایران، منفی شدن بازده سهام می‌تواند ناشی از اطلاعات غیر از حسابداری باشد تا اطلاعات حسابداری.

ب: اطلاعاتی که در مدل مورد پژوهش مورد استفاده قرار گرفته‌اند، مبتنی بر اطلاعات حسابداری بوده و در آن از شاخص‌های بازار استفاده نمی‌گردد. با در نظر گرفتن دسترسی داشتن به اطلاعات صورت‌های مالی، برای اندازه‌گیری نمودن محافظه‌کاری نهفته در صورت‌های مالی، این مدل در مقایسه با دیگر مدل‌ها برای بازارهای در حال توسعه همچون بازار سرمایه ایران مناسب می‌باشد.

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت (SIZE): لگاریتم جمع طبیعی فروش شرکت.

ارزش دفتری (MB): برابر است با نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شرکت.

اهرم مالی (LEV): جمع بدهی‌ها تقسیم بر جمع دارایی‌ها.

اثر صنایع پیشرفته (LIT): اگر شرکت مورد بررسی در صنعتی طبقه‌بندی گردد که جزو صنایع خدماتی، فنی و مهندسی، رایانه و فعالیت‌های مشابه باشد عدد ۱ تعلق می‌گیرد و در غیر این صورت صفر خواهد بود.

رشد فروش شرکت (SGR): برابر است با فروش جاری به کسر فروش سال قبل تقسیم‌بر

جمع دارایی‌ها.

هزینه‌های تحقیق و توسعه (RD): هزینه‌های تحقیق و توسعه شرکت تقسیم بر حقوق صاحبان سهام.

جریان نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی (CFO): جریان نقد کسب گردیده از فعالیت‌های عملیاتی تقسیم بر حقوق صاحبان سهام شرکت.

نوسان فروش (StdSales): برابر است با انحراف فروش سه سال اخیر شرکت تقسیم بر جمع دارایی‌های شرکت.

مدل‌های پژوهش

مدل اول جهت آزمون فرضیه اول پژوهش:

$$EM_{it} = B_0 + B_1(AQ_{it}) + B_2(SIZE_{it}) + B_3(MB_{it}) + B_4(LEV_{it}) + B_5(LIT_{it}) + B_6(SGR_{it}) + B_7(CFO_{it}) + B_8(RD_{it}) + B_9(stdSALE_{it}) + e_{it}$$

مدل دوم جهت آزمون فرضیه دوم پژوهش:

$$EM_{it} = B_0 + B_1(AQ_{it}) + B_2(CON_{it}) + B_3(AQ_{it}) \times (CON_{it}) + B_4(SIZE_{it}) + B_5(MB_{it}) + B_6(LEV_{it}) + B_7(LIT_{it}) + B_8(SGR_{it}) + B_9(CFO_{it}) + B_{10}(RD_{it}) + B_{11}(stdSALE_{it}) + e_{it}$$

یافته‌های پژوهش

برای شناخت بهتر ماهیت جامعه‌ای که مورد بررسی قرار گرفته است و آشنایی بیشتر با متغیرهایی که در پژوهش مورد استفاده قرار گرفته‌اند، قبل از پرداختن به تجزیه و تحلیل نمودن داده‌های آماری، نیاز است به توصیف این داده‌ها پرداخته شود. همچنین توصیف آماری داده‌ها، گامی است در جهت مشخص نمودن الگوی حاکم بر داده‌های پژوهش و پایه‌ای برای ارتباط میان متغیرها است. در این بخش از پژوهش به توصیف متغیرهای پژوهش پرداخته و به شکل خلاصه در جدول شماره ۲ مورد بررسی قرار می‌گیرد. این جدول دربرگیرنده‌ی شاخص‌های مرکزی مثل میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار برای توصیف نمودن متغیرهای پژوهش می‌باشد. آماره‌های توصیفی نشان

می‌دهند که میانگین مدیریت سود ۰/۳۷۴۳، میانگین کیفیت حسابرسی ۰/۱۳۸۴ و میانگین محافظه‌کاری ۰/۰۰۵۱ است. می‌توان با بهره‌گیری از آمار توصیفی در مورد نرمال یا غیرنرمال بودن داده‌ها قضاوت نمود، ولی آزمون جارکوا برا برای بررسی نمودن این موضوع عمومیت بیشتری دارد. در جدول آمار توصیفی مشاهده می‌گردد که سطح معناداری متغیرها برای آزمون جارکوا برا کمتر از ۵ درصد می‌باشد. محاسبه نمودن شاخص‌های آماری برای تعیین نمودن ویژگی‌های داده‌ها از اهمیت بخصوصی برخوردار است سایر مقادیر آماره‌های توصیفی نیز در جدول شماره ۲ ارائه گردیده است.

جدول ۲. آمار توصیفی دربردارنده‌ی میانگین، میانه، انحراف معیار، بیشینه و کمینه مشاهدات

متغیرهای مطرح در پژوهش

متغیر	نماد	میانگین	میانه	حد اکثر	حد اقل	انحراف معیار	چولگی	جارکوا برا	احتمال	مشاهدات
مدیریت سود	EM	۰/۳۷۴۳	۰/۱۷۵۷	۳/۶۳۵۰	۰/۰۰۱۵	۰/۳۴۶۲	۳/۰۲۹۶	۳/۵۹۶۱	۰/۰۰۱۵	۸۸۰
کیفیت حسابرسی	QA	۰/۱۳۸۴	۰/۰۰۰۰	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۳۸۴۶	۱/۴۰۲۱	۲۳/۵۴۷۸	۰/۰۰۰۱	۸۸۰
اندازه شرکت	SIZE	۱۴/۵۰۱۶	۱۴/۶۱۷۵	۲۰/۱۷۳۴	۱۰/۶۸۳۷	۱/۵۹۴۳	۰/۷۸۲۸	۱۰۶/۶۸۰۳	۰/۰۰۳۵	۸۸۰
ارزش دفتری	MB	۳/۹۴۳۷	۲/۱۹۱۲	۲۵/۴۶۳۹	-۱/۱۷۹۷	۰/۱۳۰۸	۲/۶۳۴۹	۲۱۰/۷۹۷۴	۰/۰۰۰۱	۸۸۰
اهرم مالی	LEV	۰/۶۴۳۹	۰/۶۳۸۶	۱/۶۵۸۴	۰/۳۴۸۰	۰/۲۲۶۷	۰/۴۲۶۸	۴۳/۳۴۹۷	۰/۰۰۰۶	۸۸۰
اثر صنایع پیشرفته	LIT	۰/۳۵۱۶	۰/۰۰۰۰	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۴۹۵	۱/۳۱۵۷	۲۰۱/۲۶۷۹	۰/۰۰۰۱	۸۸۰
رشد فروش	SGR	۰/۲۵۴۳	۰/۲۱۵۴	۶/۱۷۹۳	-۰/۶۵۱۲	۰/۴۶۳۷	۱/۰۶۸۱	۳۸/۲۶۳۶	۰/۰۰۰۱	۸۸۰
هزینه‌های تحقیق و توسعه	RD	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۰	۰/۱۶۸۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۲۱	۱/۱۷۶۵	۲۰۴/۳۴۹۰	۰/۰۰۰۱	۸۸۰
محافظه‌کاری حسابداری	CON	۰/۰۵۱۴	۰/۰۰۰۰	۰/۲۰۱۲	-۰/۱۷۶۹	۰/۰۴۳۵	۱/۹۳۴۲	۲۱/۲۸۳۰	۰/۰۰۰۱	۸۸۰
جریان نقد عملیاتی	CFO	۰/۰۳۱۴	۰/۲۷۶۴	۴/۳۱۲۸	-۲/۶۳۲۰	۰/۳۶۵۹	۱/۰۱۵۳	۱۳/۰۶۳۴	۰/۰۰۲۴	۸۸۰
نوسان فروش	STDSA	۰/۲۷۳۴	۰/۱۸۹۳	۲/۶۴۳۸	۰/۰۰۳۲	۰/۲۱۵۳	۲/۳۹۸۶	۲۸/۰۱۲۰	۰/۰۰۵۲	۸۸۰

منبع: یافته‌های پژوهش

آزمون فرضیات کلاسیک رگرسیون، در این پژوهش با در نظر گرفتن کتاب بنی مهد و همکاران (۱۳۹۵) برای بررسی نمودن پایایی متغیرهای پژوهش از آزمون لوین، لین و چو بهره گرفته شده است. نتایج به دست آمده از این آزمون نشان می‌دهد که تمامی متغیرهای پژوهش به دلیل اینکه سطح معناداری کمتر از ۵ درصد شده است پایا هستند و استفاده نمودن از این متغیرها سبب به وجود آمدن رگرسیون کاذب نخواهد شد. از آزمون عامل تورم واریانس برای بررسی نمودن عدم وجود همبستگی خطی میان متغیرهای توضیحی استفاده گردید. بر اساس نتایج به دست آمده، واریانس در مدل‌های پژوهش کمتر از ۵ درصد را نشان می‌دهد که این یعنی مشکل هم خطی وجود ندارد. از آزمون چارک_برا برای بررسی نمودن نرمال بودن توزیع باقی مانده مدل‌ها بهره گرفته شده است. نتایج نشان می‌دهد که سطح معناداری مدل‌های پژوهش کمتر از ۵ درصد می‌باشد؛ که این نتایج نشان از نرمال بودن توزیع باقی مانده مدل‌ها دارد. همچنین آزمون وایت برای بررسی نمودن ناهمسانی واریانس باقی مانده مدل‌ها بهره گرفته شده است. نتایج آزمون نشان از عدم وجود ناهمسانی واریانس دارد. برای آزمون نمودن وجود خودهمبستگی از آزمون دورین واتسون استفاده گردیده است.

در جدول شماره ۳ نتایج آزمون F لیمر و هاسمن ارائه گردیده است:

از آزمون F لیمر برای مشخص نمودن پانلی و یا تلفیقی بودن نوع داده‌ها استفاده می‌گردد. در صورتی که داده‌ها از نوع پانل باشند، باید مشخص شود که کدام یک از مدل داده‌های پانلی (اثرات ثابت یا تصادفی) بایستی استفاده گردد که بدین منظور از آزمون هاسمن بهره گرفته شده است. با در نظر گرفتن H_0 آزمون F لیمر، در شرایطی که احتمال آماره به دست آمده کمتر از ۵ درصد باشد، در این صورت الگوی داده‌های ترکیبی و اگر غیر از این حالت باشد الگوی داده‌های تلفیقی می‌باشد. همچنین، با در نظر گرفتن H_0 در آزمون هاسمن، در شرایطی که احتمال آماره به دست آمده کمتر از ۵ درصد باشد، نوع مدل داده‌های تابلویی بایستی مدل اثرات ثابت باشد، در غیر این صورت مدل اثرات تصادفی منتخب خواهد بود.

جدول ۳. آزمون F لیمر و هاسمن

آزمون هاسمن		آزمون F لیمر		فرضیه
احتمال آماره	مقدار آماره	احتمال آماره	مقدار آماره	
۰/۰۰۴۳	۷/۰۴۱۹	۰/۰۰۰۱	۷/۳۸۶۴	فرضیه اول
اثرات ثابت		پانلی		
۰/۰۰۶۴	۷/۱۳۰۷	۰/۰۰۰۰۱	۵/۹۸۳۴	فرضیه دوم
اثرات ثابت		پانلی		

نتایج آزمون فرضیه اول در جدول شماره ۴ آورده شده است:

جدول ۴. نتایج آزمون فرضیه اول

$EM_{it} = B_0 + B_1(AQ_{it}) + B_2(SIZE_{it}) + B_3(MB_{it}) + B_4(LEV_{it}) + B_5(LIT_{it}) + B_6(SGR_{it}) + B_7(CFO_{it}) + B_8(RD_{it}) + B_9(stdSALE_{it}) + e_{it}$						
متغیر	علامت اختصاری	ضریب	خطای استاندارد	مقدار آماره t	سطح معناداری	عامل تورم واریانس
کیفیت حسابداری	AQ	-۰/۳۶۴۵	۱/۰۶۳۵	-۲/۲۲۳۳	۰/۰۰۰۱	۱/۰۴۵۳
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۴۱۶	۰/۰۸۶۸	۰/۴۷۹۲	۰/۰۰۰۱	۱/۰۰۳۷
ارزش دفتری	MB	-۰/۰۰۱۹	۰/۰۰۱۱	-۱/۷۲۷۲	۰/۱۲۸۶	۱/۰۳۳۴
اهرم مالی	LEV	-۰/۴۵۹۱	۰/۹۸۲۵	-۰/۴۶۷۲	۰/۰۰۰۶	۱/۰۴۲۹
اثر صنایع پیشرفته	LIT	۲/۲۸۶۰	۱/۶۳۰۹	۰/۴۰۱۶	۰/۱۸۴۲	۱/۰۰۵۱
رشد فروش	SGR	۱/۵۴۸۳	۰/۲۹۴۸	۵/۲۵۲۰	۰/۰۰۰۱	۱/۰۶۶۷
جریان نقدی فروش	CFO	-۰/۰۷۳۲	۰/۰۷۳۷	-۰/۹۹۳۲	۰/۳۲۱۰	۱/۰۲۷۴
هزینه‌های تحقیق و توسعه	RD	۸۳۲/۱۴۳۵	۲۰۷/۶۰۱۴	۴/۱۵۲۸	۰/۰۰۰۰	۱/۰۳۰۷
نوسان فروش	STDSALE	۰/۵۷۱۴	۰/۷۲۵۰	۰/۷۸۸۱	۰/۴۳۰۱	۱/۰۴۲۶
عرض از مبدأ	C	۶/۳۴۹۰	۱/۸۱۵۷	۳/۴۹۶۷	۰/۰۰۰۰	-
ضریب تعیین						۰/۵۶۰۷
ضریب تعیین تعدیل شده						۰/۵۳۴۵

$$EM_{it} = B_0 + B_1(AQ_{it}) + B_2(SIZE_{it}) + B_3(MB_{it}) + B_4(LEV_{it}) + B_5(LIT_{it}) + B_6(SGR_{it}) + B_7(CFO_{it}) + B_8(RD_{it}) + B_9(stdSALE_{it}) + e_{it}$$

متغیر	علامت اختصاری	ضریب	خطای استاندارد	مقدار آماره t	سطح معناداری	عامل تورم واریانس
آماره دورین واتسون				۲/۰۸۰۳		
آماره f				۶/۳۶۷۴		
احتمال آماره				۰/۰۰۰۱		

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه اول: به منظور آزمون فرضیه اول پژوهش، از مدل (۱) استفاده شده است. نتایج برآورد این مدل در جدول ۴ ارائه گردیده است، نتایج نشان می‌دهد ضریب کیفیت حسابرسی (۰/۳۶۴۵-) در سطح ۵ درصد معنادار است، به این معنا که بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ارتباطی به صورت معکوس و معنادار برقرار است. از میان متغیرهای کنترلی، اندازه شرکت، رشد فروش، هزینه‌های تحقیق و توسعه ارتباط مثبت و معنادار و اهرم مالی ارتباط معکوس و معنادار با مدیریت سود دارد. همچنین مشخص گردید ارزش دفتری، هزینه‌های عملیاتی، نوسان فروش و ارتباط معناداری با مدیریت سود شرکت ندارد. مقدار آماره تورم واریانس بیانگر عدم وجود همخطی میان متغیرهای توضیحی است. معناداری آماره F (۶/۳۶۷۴) در سطح ۱ درصد حاکی از معناداری مدل است. مقدار آماره دورین_واتسون (۲/۰۸۰۳) حاکی از عدم وجود مشکل همبستگی سریالی در اجزای مدل است. ضریب تعیین نشان می‌دهد متغیر مستقل در مجموع حدود ۵۳ درصد از تغییرات را تبیین می‌نماید. با توجه به نتایج به دست آمده فوق، فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۵ درصد رد نمی‌شود.

نتایج آزمون فرضیه دوم در جدول شماره ۵ آورده شده است:

جدول ۵. آزمون فرضیه دوم

$EM_{it} = B_0 + B_1(AQ_{it}) + B_2(CON_{it}) + B_3(AQ_{it}) \times (CON_{it}) + B_4(SIZE_{it}) + B_5(MB_{it}) + B_6(LEV_{it}) + B_7(LIT_{it}) + B_8(SGR_{it}) + B_9(CFO_{it}) + B_{10}(RD_{it}) + B_{11}(stdSALE_{it}) + e_{it}$						
متغیر	علامت اختصاری	ضریب	خطای استاندارد	مقدار آماره t	سطح معناداری	عامل تورم واریانس
کیفیت حسابرسی	AQ	-۳/۶۵۷۷	۱/۲۷۶۰	-۲/۸۶۶۵	۰/۰۰۰۶	۱/۰۴۵۳
محافظه‌کاری	CON	-۳/۷۳۰۵	۵/۱۸۹۸	-۰/۷۱۸۸	۰/۰۶۸۵	۱/۰۰۳۷
کیفیت حسابرسی و محافظه‌کاری	AQ*CON	-۲۵/۵۹۱۳	۱۴/۳۲۴۰	-۱/۷۸۶۶	۰/۰۲۳۶	۱/۰۳۳۴
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۱۸۳۵	۱/۰۲۷۶	۰/۱۷۸۵	۰/۰۰۰۱	۱/۰۴۲۹
ارزش دفتری	MB	-۰/۰۰۳۴	۰/۰۰۱۲	-۲/۸۳۳۴	۰/۰۰۶۵	۱/۰۰۵۱
اهرم مالی	LEV	-۰/۵۳۷۵	۱/۹۳۸۷	-۰/۲۷۷۰	۰/۰۰۰۰	۱/۰۶۶۷
اثر صنایع پیشرفته	LIT	۲/۶۰۹۳	۱/۸۱۷۵	۱/۴۳۴۵	۰/۱۶۲۰	۱/۰۲۷۴
رشد فروش	SGR	۱/۴۵۷۴	۰/۱۸۳۶	۷/۹۳۷۹	۰/۰۰۰۰	۱/۰۳۰۷
جریان نقد فروش	CFC	-۰/۰۱۵۷	۰/۰۴۲۱	-۰/۳۷۲۹	۰/۶۸۰۴	۱/۴۲۶
هزینه‌های تحقیق و توسعه	RD	-۷۶/۷۲۰۱	۱۴۶/۸۹۲۴	-۰/۵۲۲۲	۰/۰۴۸۰۲	۱/۰۱۰۵
نوسان فروش	STDSALE	-۰/۳۶۹۸	۰/۶۱۲۶	۰/۶۰۳۵	۰/۵۱۶۵	۱/۰۲۲۸
عرض از مبدأ	C	۷/۲۸۳۷	۱/۸۳۲۸	۴/۷۵۹۴	۰/۰۰۰۰	-
ضریب تعیین				۰/۵۴۳۵		
ضریب تعیین تعدیل شده				۰/۵۱۷۵		
آماره دوربین واتسون				۲/۱۹۷۲		
آماره f				۶/۱۸۹۳		
احتمال آماره				۰/۰۰۰۱		

منبع: یافته‌های پژوهش

فرضیه دوم: به‌منظور آزمون فرضیه دوم پژوهش، از مدل (۲) استفاده شده است. نتایج آزمون در جدول شماره (۵) ارائه گردیده است، بیانگر آن است که با در نظر گرفتن ضریب متغیر کیفیت حسابرسی (-۳/۶۵۷۷) در سطح ۵ درصد معنادار است، با توجه به نتایج مشخص می‌گردد که ارتباطی به‌صورت معکوس و معنادار میان کیفیت حسابرسی و

مدیریت سود در جریان است. با در نظر گرفتن ضریب متغیر محافظه کاری (۳/۷۳۰۵-) در سطح ۱۰ درصد معنادار است که نشان می‌دهد میان محافظه کاری و مدیریت سود ارتباطی به صورت معکوس و معنادار در جریان است. در نهایت ضریب تعیین کیفیت حسابرسی و محافظه کاری (۲۵/۵۹۱۳-) در سطح ۵ درصد معنادار است که نشان می‌دهد محافظه کاری نقش تعدیل کننده‌ای بر ارتباط میان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود دارد. مقدار اماره تورم واریانس بیانگر عدم وجود همخطی بین متغیرهای توضیحی است. معناداری اماره F (۶/۱۸۹۳) در سطح ۱ درصد معنادار است. مقدار آماره دوربین_واتسون (۲/۱۹۷۲) حاکی از عدم وجود مشکل همبستگی سریالی در اجزای مدل است. ضریب تعیین نشان می‌دهد که ماغیر مستقل در مجموع حدود ۵۱ درصد از تغییرات را تبیین می‌نماید. با توجه به نتایج به دست آمده فوق، فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۵ درصد رد نمی‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی نقش تعدیل‌گری محافظه کاری بر ارتباط میان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود است. فرضیه اول پژوهش حاضر مطرح نمود که میان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج به دست آمده از آزمون فرضیه اول نشان می‌دهد که میان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود شرکت ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد. در زمانی کیفیت حسابرسی پایین وجود دارد که گزارش‌های مالی که حسابرسی گردیده‌اند حاوی اشتباهاتی باشند که حسابرس آن‌ها را شناسایی و در گزارش خود ارائه ننموده است. پس کیفیت را می‌توان با کیفیت گزارش‌های مالی همراه دانست چرا که کیفیت حسابرسی بالاتر تضمینی برای کیفیت گزارشگری بالا را فراهم می‌نماید. وجود کیفیت حسابرسی می‌تواند باعث کاهش یافتن عدم تقارن اطلاعاتی گردد که این امر سبب کاهش یافتن دستکاری سود از طریق مدیریت سود گردد. نتایج به دست آمده با پژوهش‌های Hanoun et al (2010) و Alzoubi, (2017)، خواجه‌وی و ابراهیمی میمند (۱۳۹۴) و فتاحی نافچی و فاضل دهکردی (۱۳۹۷) هم‌راستا می‌باشد.

با در نظر نتایج به دست آمده از آزمون فرضیه اول که بیان می‌دارد میان کیفیت

حسابرسی و مدیریت سود شرکت ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد، به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌گردد که به کیفیت حسابرسی شرکت‌ها در هنگام سرمایه‌گذاری توجه کنید، این کار می‌تواند از طریق بررسی گزارش‌های حسابرسی شرکت‌ها، تحقیق در مورد سابقه حساب‌رسان و استفاده از خدمات مشاوران مالی انجام شود. در واقع سرمایه‌گذاران کیفیت حسابرسی را به‌عنوان عنصر مهم در تصمیم‌گیری درباره کیفیت اطلاعات صورت‌های مالی در نظر گیرند. همچنین به مدیران پیشنهاد می‌شود به ارتقای کیفیت حسابرسی شرکت خود توجه کنند که این کار می‌تواند از طریق استخدام حساب‌رسان مجرب و با سابقه، استفاده از روش‌های حسابرسی مناسب و به‌روز و فراهم کردن امکانات و منابع لازم برای حساب‌رسان انجام شود. به دانشگاهیان پیشنهاد می‌شود که به تحقیق در مورد رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ادامه دهند، این کار می‌تواند از طریق بررسی عوامل جدیدی که بر این رابطه تأثیر می‌گذارند، ارائه روش‌های جدید برای اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی و مدیریت سود و انجام مطالعات موردی در مورد شرکت‌های مختلف انجام شود.

فرضیه دوم پژوهش حاضر مطرح نمود که محافظه‌کاری بر ارتباط میان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود نقش تعدیل‌گری دارد. نتایج به‌دست‌آمده از آزمون فرضیه دوم پژوهش نشان می‌دهد که محافظه‌کاری بر ارتباط بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود نقش تعدیل‌گری دارد. مشخص گردید که کیفیت حسابرسی سبب کاهش یافتن عدم تقارن اطلاعاتی گردیده که این امر سبب می‌گردد دستکاری سود از طریق مدیریت سود کاهش یابد. در همین ارتباط، محافظه‌کاری نقش مهمی را در محدود کردن گزارشگری فرصت‌طلبانه مدیران ایفا می‌نماید. همچنین، محافظه‌کاری سبب کاهش یافتن انگیزه‌های شرکت برای مدیریت سود می‌گردد که این امر سبب کاهش سوگیری‌های ناشی از فرصت‌طلبی در حسابداری شده و آن را کاهش می‌دهد.

با در نظر نتایج به‌دست‌آمده از آزمون فرضیه دوم که بیان می‌دارد محافظه‌کاری بر ارتباط میان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود نقش تعدیل‌گری دارد. پیشنهاد می‌شود

سرمایه‌گذاران به سطح محافظه‌کاری شرکت و کیفیت حسابرسی آن توجه کنند در واقع شرکت‌هایی که سطح محافظه‌کاری مناسب و حسابرسی با کیفیتی دارند، احتمال بیشتری برای ارائه اطلاعات مالی قابل اعتماد دارند. مدیران سطح محافظه‌کاری مناسب را در شرکت خود اعمال کنند محافظه‌کاری بیش از حد می‌تواند منجر به گزارشگری نامناسب و گمراه‌کننده اطلاعات مالی شود. از حسابرسان با کیفیت و مستقل استفاده کنند حسابرسی با کیفیت بالا می‌تواند به کاهش اثرات منفی محافظه‌کاری بر کیفیت حسابرسی و مدیریت سود کمک کند. دانشگاهیان به تحقیق در مورد نقش تعدیل‌گری محافظه‌کاری بر ارتباط میان کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ادامه دهند تحقیقات بیشتر می‌تواند به درک بهتر این موضوع و ارائه راه‌حل‌های مناسب برای بهبود کیفیت گزارشگری مالی کمک کند. به دنبال عوامل جدیدی باشند که بر این رابطه تأثیر می‌گذارند عواملی مانند حاکمیت شرکتی و فرهنگ سازمانی می‌توانند بر رابطه بین محافظه‌کاری، کیفیت حسابرسی و مدیریت سود تأثیر بگذارند. روش‌های دیگری برای اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل محافظه‌کاری، کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ارائه دهند روش‌های جدیدی برای اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل این متغیرها می‌تواند به سرمایه‌گذاران، مدیران و سایر ذینفعان در تصمیم‌گیری‌های بهتر کمک کند.

در ارتباط با پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود اثر متغیرهای دیگر همچون ساختار حاکمیت شرکتی، عوامل کلان اقتصادی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود و همچنین انواع محافظه‌کاری مشروط و غیر مشروط بر این ارتباط بررسی شود.

در کار پژوهش نیز مانند هر کار دیگری احتمال وجود عوامل مخمل و مزاحم وجود دارد که مانع از جریان عادی امور شده و نتایج تحقیق را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بدیهی است تأثیر این عوامل در برخی از موارد موجب کم‌رنج شدن نتایج تحقیق و در بعضی از موارد موجب شدت هر چه بیشتر آن‌ها می‌گردد. در هر دو صورت، کنترل تأثیر این عوامل به‌عنوان کنترل عوامل ناخواسته حائز اهمیت زیادی است. عمده‌ترین محدودیت‌های پژوهش حاضر که احتمالاً می‌توانند تعمیم‌پذیری نتایج حاصل از تحقیق را تحت تأثیر قرار

دهند عبارت‌اند از:

۱. با توجه به محدود بودن جامعه آماری به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، تسری نتایج به سایر شرکت‌ها بایستی با احتیاط انجام شود.
۲. اثرات ناشی از تفاوت در روش‌های حسابداری در اندازه‌گیری و گزارش رویدادهای مالی ممکن است بر نتایج تأثیر بگذارد که تعدیلی از این بابت به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات صورت نگرفته است.
۳. وجود برخی شرایط نظیر حوادث غیرمترقبه و شرایط سیاسی که بر شرکت‌ها (در حالت خرد) و بر کشور (در حالت کلان) مؤثر هستند، در پژوهش حاضر در نظر گرفته نشده‌اند. لذا در تعمیم نتایج پژوهش باید احتیاط کرد.
۴. تأثیر متغیرهای دیگری که کنترل آن‌ها خارج از دسترس محقق است و امکان تأثیرگذاری آن‌ها بر نتایج پژوهش دور از ذهن نیست.

تعارض منافع

نویسندگان مقاله حاضر هیچ‌گونه تعارض منافی ندارند.

ORCID

Hanieh Hekmat
Vahid Heydarzadeh
Khalifekhandi
Razieh Ghorbani

 <https://orcid.org/0000-0002-8094-3249>

 <https://orcid.org/0000-0002-1435-4024>

 <https://orcid.org/0009-0003-7131-6192>

منابع

- انصاری، عبدالمهدی، دری سده، مصطفی و شیرزاد، علی. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر محافظه کاری بر مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی، مدیریت واقعی سود و سطح کلی مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری مدیریت*، دوره ۶، شماره ۱۹، ص ۶۱-۷۸. <https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816573>
- جبارزاده کنگرلوئی، سعید؛ بحری ثالث، جمال؛ بالازاده قره باغی، شبنم و آقازاده، ترلان. (۱۴۰۱). ارتباط مدیریت سود واقعی و تعهدی با محافظه کاری مدیران. *چشم انداز حسابداری و مدیریت*، دوره ۵، زمستان، شماره ۶۸ (جلد ۱)، ص ۳۱-۱۶. https://www.jamv.ir/article_160327.html
- حسینی، محمد. (۱۳۹۲). حساسیت محافظه کاری حسابداری نسبت به کیفیت حسابرسی. *دانش حسابداری*، سال چهارم، شماره ۱۵، زمستان، ص ۱۷۲-۱۴۹. [10.22103/JAK.2014.643](https://www.jamv.ir/article_160327.html)
- حسینی، محمد و عظیم زاده، نفیسه. (۱۳۹۶). رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ناشی از ارقام تعهدی: شواهدی از ضعف سودآوری و ضعف نقدینگی. *پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی عملیاتی و عملکرد*، دوره ۱، شماره ۱، ص ۱۶۸-۱۳۹. https://jopa.khatam.ac.ir/article_47449.html
- خواجهی، شکرا و ابراهیمی میمند، مهدی. (۱۳۹۴). رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود باهدف دستیابی به آستانه‌های سود. *دانش حسابداری*، دوره ۶، شماره ۲۲، ۲۹-۵۶. https://jak.uk.ac.ir/article_1408.html
- خوش‌طینت، محسن؛ قره داغی، مریم و کاوسی، مهسا. (۱۳۹۸). در پژوهش رابطه میان مدیریت سود واقعی و محافظه کاری غیرشرطی حسابداری. *پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی عملیاتی و عملکرد*، دوره ۳، شماره ۲، ص ۵۸-۳۵. https://jopa.khatam.ac.ir/article_154194.html
- صدیقی، روح‌الله. (۱۳۹۹). کیفیت حسابرس، مدیریت سود و اجتناب مالیاتی. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، دوره ۱۲، شماره ۴۶، ص ۱۶۹-۱۸۶. [10.22034/IAAR.2020.112787](https://www.jamv.ir/article_160327.html)
- فتاحی نافچی، حسن و فاضل دهکردی، عاطفه. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی و مدیریت سود واقعی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *فصلنامه چشم‌انداز حسابداری و مدیریت*، دوره ۱، شماره ۲، ص ۸۲-۶۸.

https://www.jamv.ir/article_76584.html

فلاح نژاد، فرهاد، فخاری، حسین، زروکی، شهریار. (۱۳۹۷). ارائه مدلی با ثبات از محافظه‌کاری با سو با

استفاده از روش GMM-sys. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۵(۵۷)، ۹۵-۱۲۲. doi:

10.22054/qjma.2018.8915

کردستانی، غلامرضا و رحیمی، مصطفی. (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی با هزینه سرمایه

سهام عادی و مدیریت سود. فصلنامه مطالعات حسابداری مالی، دوره ۷، شماره ۲۶، تابستان،

ص ۱۰۰-۷۹. <https://doi.org/10.22054/qjma.2009.6933>

کرمشاهی، بهنام. (۱۳۹۶). تأثیر کیفیت حسابرسی بر هزینه نمایندگی، مدیریت سود و محافظه‌کاری در

شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. نشریه مطالعات حسابداری و حسابرسی،

دوره ۶، شماره ۲۱، ص ۱۰۱-۸۶. https://www.iaaaas.com/article_98675.html

نمازی، محمد و بایزیدی، انور و جبارزاده کنگرلویی، سعید. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین کیفیت

حسابرسی و مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات

حسابداری و حسابرسی. دوره ۳، شماره ۹، فروردین. ص ۲۱-۴. 10.22034/IAAR.2011

.104758

References

- Ahmad, L., Suhara, E., & Ilyas, Y. (2016). The effect of audit quality on earning management within manufacturing companies listed on Indonesian stock exchange. *Research journal of Finance and Accounting*, 7(8), 132-138. <https://www.iiste.org/Journals/index.php/RJFA/article/view/29977>
- Algam, A. A., Hamshari, Y. M., & Ali, H. Y. (2021). The mediating effects of key audit matters on the relationship between audit quality and earnings management: evidence from Jordan. *Humanities and Social Sciences Letters*, 9(4), 403-416. <https://doi.org/10.18488/journal.73.2021.94.403.416>
- Alhadab, M., & Clacher, I. (2018). The impact of audit quality on real and accrual earnings management around IPOs. *The British Accounting Review*, 50(4), 442-461. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2017.12.003>
- Alkebsee, R. H., Tian, G., Garefalakis, A., Koutoupis, A., & Kyriakogkonas, P. (2022). Audit committee independence and financial expertise and earnings management: evidence from China. *International Journal of Business Governance and Ethics*, 16(2), 176-194. <https://doi.org/10.1504/IJBGE.2022.121928>
- Al-Mousawi, R. J., & Al-Thuneibat, A. (2011). The effect of audit quality on the earnings management activities. *Dirasat: Administrative Sciences*, 38(2),

- 614-628. <https://platform.almanhal.com/Files/2/33379>
- Al-Sartawi, A. M. M. (Ed.). (2022). *Artificial Intelligence for Sustainable Finance and Sustainable Technology: Proceedings of ICGER 2021* (Vol. 423). Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-93464-4>
- Alzoubi, E. (2017). Audit quality, debt financing, and earnings management: Evidence from Jordan. *Journal of International Accounting*, (17), 170–189. <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2017.12.001>.
- Aminu, L., & Hassan, S. U. (2017). Accounting conservatism and financial performance of Nigerian deposit money banks: An analysis of recent economic recession. *Scholedge International Journal of Business Policy & Governance*, 4(12), 124-135. DOI: 10.19085/journal.sijbpg041201
- Ball, R., & Shivakumar, L. (2005). Earnings quality in UK private firms: comparative loss recognition timeliness. *Journal of accounting and economics*, 39(1), 83-128. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2004.04.001>
- Ball, R., Kothari, S. P., & Robin, A. (2000). The effect of international institutional factors on properties of accounting earnings. *Journal of accounting and economics*, 29(1), 1-51. [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(00\)00012-4](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(00)00012-4)
- Ball, R., Robin, A., & Sadka, G. (2005). Is accounting conservatism due to debt or equity markets? An international test of ‘contracting’ and ‘value relevance’ theories of accounting. *Review of Accounting Studies*. <http://assets.csom.umn.edu/assets/51165.pdf>
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of accounting and economics*, 24(1), 3-37. [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(97\)00014-1](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(97)00014-1)
- Becker, C. L., DeFond, M. L., Jiambalvo, J., & Subramanyam, K. R. (1998). The effect of audit quality on earnings management. *Contemporary accounting research*, 15(1), 1-24. <https://ssrn.com/abstract=44835>
- Blokdijk, H., Driehuisen, F., Simunic, D. A., & Stein, M. T. (2006). An analysis of cross-sectional differences in big and non-big public accounting firms' audit programs. *Auditing: A journal of practice & theory*, 25(1), 27-48. <https://doi.org/10.2308/aud.2006.25.1.27>
- Callao Gastón, S., Jarne Jarne, J. I., & Wróblewski, D. (2017). *Detecting earnings management investigation on different models measuring earnings management for emerging Eastern European countries* (No. ART-2017-106760). DOI:10.29121/granthaalayah.v5.i11.2017.2351
- Chen, H., Chen, J. Z., Lobo, G. J., & Wang, Y. (2011). Effects of audit quality on earnings management and cost of equity capital: Evidence from China. *Contemporary accounting research*, 28(3), 892-925. <https://doi.org/10.1111/j.1911-3846.2011.01088.x>
- Chen, J. Z., Elmes, A., & Lobo, G. J. (2023). David versus goliath: the relation between auditor size and audit quality for UK private firms. *European*

- Accounting Review*, 32(2), 447-480. <https://doi.org/10.1080/09638180.2021.1986090>
- Chen, K. Y., Wu, S. Y., & Zhou, J. (2006). Auditor brand name, industry specialisation, and earnings management: evidence from Taiwanese companies. *International Journal of Accounting, Auditing and Performance Evaluation*, 3(2), 194-219. DOI: 10.1504/IJAAPE.2006.010301
- Chen, Q., Hemmer, T., & Zhang, Y. (2007). On the relation between conservatism in accounting standards and incentives for earnings management. *Journal of Accounting Research*, 45(3), 541-565. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2007.00243.x>
- Choi, A., Choi, J. H., & Sohn, B. C. (2018). The joint effect of audit quality and legal regimes on the use of real earnings management: International evidence. *Contemporary accounting research*, 35(4), 2225-2257. <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12370>
- Chowdhury, S. N., & Eliwa, Y. (2021). The impact of audit quality on real earnings management in the UK context. *International Journal of Accounting & Information Management*, 29(3), 368-391. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-10-2020-0156>
- DeAngelo, L. E. (1981). Auditor size and audit quality. *Journal of accounting and economics*, 3(3), 183-199. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(81\)90002-1](https://doi.org/10.1016/0165-4101(81)90002-1)
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *Accounting review*, 193-225. doi: 10.1016/S2212-5671(14)00542-5
- DeFond, M., & Zhang, J. (2014). A review of archival auditing research. *Journal of accounting and economics*, 58(2-3), 275-326. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2014.09.002>
- Deis Jr, D. R., & Giroux, G. A. (1992). Determinants of audit quality in the public sector. *Accounting review*, 462-479. <https://www.jstor.org/stable/pdf/247972.pdf>
- Devine, C. T. (1963). The rule of conservatism reexamined. *Journal of Accounting Research*, 127-138. <https://doi.org/10.2307/2489851>
- Ebrahim, A. (2001). *Auditing quality, auditor tenure, client importance, and earnings management: An additional evidence*. Working Papers, Rutgers University, 1-20.
- Haloush, H. A., Alshurafat, H., & Alhusban, A. A. A. (2021). Auditors' civil liability towards clients under the Jordanian law: legal and auditing perspectives. *Journal of Governance and Regulation/Volume*, 10(1). <https://doi.org/10.22495/jgrv10i1art5>
- Hamdan, A. (2011). The Impact of Accounting Conservatism on the Enhancement of the Quality of Financial Reporting: an empirical study

- from the Jordanian industrial corporations. *Dirasat of Administrative sciences*, 38(2), 35-72. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Impact-of-Accounting-Conservatism-on-of-Quality-Hamdan/c6480a9f508475943d0e84d8d4c1329fafb4faf8#citing-papers>.
- Hellman, N. (2008). Accounting conservatism under IFRS. *Accounting in Europe*, 5(2), 71-100. <https://doi.org/10.1080/17449480802510492>.
- Herrbach, O. (2001). Audit quality, auditor behaviour and the psychological contract. *European Accounting Review*, 10(4), 787-802. <https://doi.org/10.1080/09638180127400>.
- Inaam, Z., Khmoussi, H. L. I. O. U. I., & Fatma, Z. (2012). Audit quality and earnings management in the Tunisian context. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 2(2), 17. DOI: 10.5296/ijaf.v2i2.2065
- Ismail, S., Alaqrabawi, M., Ahmad, S., Ghaidan, E., & Mahmoud, M. (2022, May). The Essential Concept of Audit Quality and Earnings Management: A Conceptual Literature Review. In *European, Asian, Middle Eastern, North African Conference on Management & Information Systems* (pp. 553-561). Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-17746-0_43
- Jackson, S. B., & Liu, X. (2010). The allowance for uncollectible accounts, conservatism, and earnings management. *Journal of Accounting Research*, 48(3), 565-601. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2009.00364.x>
- Jones, J. J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of accounting research*, 29(2), 193-228. <https://doi.org/10.2307/2491047>
- Jordan, C. E., Clark, S. J., & Hames, C. C. (2010). The impact of audit quality on earnings management to achieve user reference points in EPS. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, 26(1). DOI: 10.19030/jabr.v26i1.273
- Khan, M., & Watts, R. L. (2009). Estimation and empirical properties of a firm-year measure of accounting conservatism. *Journal of accounting and Economics*, 48(2-3), 132-150. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2009.08.002>
- Kothari, S. P., Leone, A. J., & Wasley, C. E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of accounting and economics*, 39(1), 163-197. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2004.11.002>
- LaFond, R., & Watts, R. L. (2008). The information role of conservatism. *The accounting review*, 83(2), 447-478. <https://doi.org/10.2308/accr.2008.83.2.447>
- Levitt Jr, A. (1998). The numbers game. *The CPA Journal*, 68(12), 14. Retrieved from <https://www.proquest.com/scholarly-journals/numbers->

- game/docview/212249652/se-2
- Li, H. (2019). Conservatism, Earnings Management and R&D Capitalization. *International Journal of Financial Research*, 10(2), 52-60. DOI: 10.5430/ijfr.v10n2p52
- Li, S., Wu, H., Zhang, J., & Chand, P. (2018). Accounting reforms and conservatism in earnings: Empirical evidence from listed Chinese companies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 30, 32-44. <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2017.12.004>
- Lin, J. W., & Hwang, M. I. (2010). Audit quality, corporate governance, and earnings management: A metaanalysis. *International journal of auditing*, 14(1), 57-77. <https://doi.org/10.1111/j.1099-1123.2009.00403.x>
- Mihret, D. G. (2014). How can we explain internal auditing? The inadequacy of agency theory and a labor process alternative. *Critical perspectives on accounting*, 25(8), 771-782. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.01.003>
- Penman, S. (2001). *Financial statement analysis and security valuation*. New York, NY: McGraw-hill. <https://thuvienso.hoasen.edu.vn/handle/123456789/11033>
- Raimo, N., Vitolla, F., Marrone, A., & Rubino, M. (2021). Do audit committee attributes influence integrated reporting quality? An agency theory viewpoint. *Business Strategy and the Environment*, 30(1), 522-534. <https://doi.org/10.1002/bse.2635>
- Ramzan, S. (2019, April). ACCOUNTING CONSERVATISM AND AUDIT QUALITY. In *Proceedings of ISER 194th International Conference, Dubai, UAE* (pp. 1-6). https://www.researchgate.net/publication/334646022_Accounting_Conservatism_and_Audit_Quality
- Reyad, S. M. R. (2012). Accounting conservatism and auditing quality: An applied study on Egyptian Corporations. *European Journal of Business and management*, 4(21). <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=0b2f3f63d63e10090c27bfe38e2bce2da9c1c91f>
- Rezaei, F., & Shabani, S. (2014). The effect of audit firm size and age on the quality of audit work. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 3(1), 56. <https://european-science.com/eojnss/article/view/317>
- Sanad, Z., Shiwakoti, R., & Al-Sartawi, A. (2022). Gender diversity on corporate boards and earnings management: a review. *Artificial Intelligence for Sustainable Finance and Sustainable Technology: Proceedings of ICGER 2021 1*, 340-351. https://doi.org/10.1007/978-3-030-93464-4_34
- Schauer, P. C. (2002). The effects of industry specialization on audit quality: an examination using bid-ask spreads. *Journal of accounting and Finance Research*, 10(1), 76. <https://www.proquest.com/openview/cb8e5b7637f2926a66fd16cc7c769d02/1?cbl=33611&pq-origsite=gscholar&parent>

SessionId=IWII%2FEs9LvWjNR9wGR0sMgKXMaORN%2BOJHKJw
LNBmuwE%3D

- Schipper, K. (1989). Earnings management. *Accounting horizons*, 3(4), 91. <https://www.proquest.com/openview/177246e104b43553542ab048997f1a4e/1?pq-origsite=gscholar&cbl=3330>
- Singh, K. S. D., Ravindran, S., Ganesan, Y., Abbasi, G. A., & Haron, H. (2021). Antecedents and internal audit quality implications of internal audit effectiveness. *International Journal of Business Science & Applied Management (IJBSAM)*, 16(2), 1-21. https://www.business-and-management.org/library/2021/16_2--1-21-Singh,Ravindran,Ganesan,Abbasi,Haron.pdf
- Srivastava, A., & Tse, S. (2009). A new approach to measuring accounting conservatism and the contribution of accelerated loss recognition vs. delayed gain recognition to trends in conservatism. *Department of Accounting, Mays Business School, Texas A&M University*, 4353.
- Teoh, S. H., & Wong, T. J. (1993). Perceived auditor quality and the earnings response coefficient. *Accounting review*, 346-366. <https://www.jstor.org/stable/pdf/248405.pdf>
- Teoh, S. H., Welch, I., & Wong, T. J. (1998). Earnings management and the long- run market performance of initial public offerings. *The journal of finance*, 53(6), 1935-1974. <https://doi.org/10.1111/0022-1082.00079>
- Titman, S., & Trueman, B. (1986). Information quality and the valuation of new issues. *Journal of accounting and economics*, 8(2), 159-172. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(86\)90016-9](https://doi.org/10.1016/0165-4101(86)90016-9)
- Van Caneghem, T. (2004). The impact of audit quality on earnings rounding-up behaviour: some UK evidence. *European Accounting Review*, 13(4), 771-786. <https://doi.org/10.1080/0963818042000216866>
- Wahab, Y. A. A. K., Velashani, M. A. B., & Salehi, M. (2023). A comparative study of the relationship between audit quality and earnings management in the markets of Iraq and Oman. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, 7(3). DOI: 10.24294/jipd.v7i3.2813
- Watts, R. L. (2003). Conservatism in accounting part I: Explanations and implications. *Accounting horizons*, 17(3), 207-221. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.414522>
- Wooten, T. C. (2003). Research about audit quality. *The CPA journal*, 73(1), 48. <https://www.proquest.com/openview/e1bbca3ff4aef26be3d3bfd0095ae7ef/1?pq-origsite=gscholar&cbl=41798>
- Yasser, S., & Soliman, M. (2018). The effect of audit quality on earnings management in developing countries: The case of Egypt. *International Research Journal of Applied Finance*, 9(4), 216-231. https://www.researchgate.net/publication/328137663_The_Effect_of_Audit_Quality_on_Earnings_Management_in_Developing_Countries_The_

Case_of_Egypt

References [In Persian]

- Ansari, A. M., Dori Sadeh, M., & Shirzad, A. (2014). The effect of conservatism over the accrual based, real and aggregate earnings management in the companies listed in Tehran Stock Exchange (TSE). *Management Accounting*, 6(19), 61-78. <https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816573> [In Persian]
- Fallah Nejad, F., Fakhari, H., Zaruki, Sh. (2017). Presenting a stable model of Basu's conservatism using GMM-sys method. *Experimental studies of financial accounting*, 15(57), 95-122. doi: 10.22054/qjma.2018.8915. [In Persian]
- Fatahi Nafchi, H., & Fazel Dehkordi, A. (2018). Investigating the impact of audit quality on accrual and real earning management of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Accounting and Management Perspective Quarterly*, 1(2), 68-82. https://www.jamv.ir/article_76584.html. [In Persian]
- Hassani, M. (2014). The sensitivity of accounting conservatism to audit quality. *Accounting knowledge*, 15, 149-172. 10.22103/JAK.2014.643. [In Persian]
- Hassani, M., & Azimzade, N. (2017). The relationship between audit quality and accrual earnings management: Evidence from weak profitability and weak liquidity. *Operational and Performance Research in Accounting and Auditing*, 1(1), 139-168. https://jopa.khatam.ac.ir/article_47449.html. [In Persian]
- Jabbarzadeh Kangharloei, S., Bahri Sales, J., Balazadeh gharebaghi, Sh., & Aghazadeh, T. (2022). The relationship between real and accrual earning management and managers' conservatism. *Journal of Accounting and Management Vision*, 5(68), 16-31. <https://ensani.ir/fa/article/520554>. [In Persian]
- Karamshahi, B. (2017). Audit quality, earnings management, conservatism, representative cost. *Journal of Accounting and Auditing Studies*, 6(21), 86-101. https://www.iaaaas.com/article_98675.html. [In Persian]
- Khajavi, Sh., & Ebrahimi Maimand, M. (2015). Relationship between audit quality and earnings management to meet earnings thresholds. *Accounting Knowledge*, 6(22), 29-56. https://jak.uk.ac.ir/article_1408.html. [In Persian]
- Khoshtinat, M., Gharehdaghi, M., & Kavousi, M. (2019). The Relationship between real earning management and unconditional accounting conservatism. *Operational and Performance Research in Accounting and Auditing*, 3(2), 35-58. https://jopa.khatam.ac.ir/article_154194.html. [In Persian]

- Kordestani, Gh., & Rahimi, M. (2009). The relationship between audit quality and cost of equity and earnings management. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 26, Summer, 79-100. <https://doi.org/10.22054/qjma.2009.6933> [In Persian]
- Namazi, M., Bayazidi, A., & Jabbarzadeh Kangarloie, S. (2011). Investigating the Relationship between Audit Quality and Earnings Management of Companies Listed in Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting and Auditing Research*, 3(9), 4-21. 10.22034/IAAR.2011.104758. [In Persian]
- Seddighi, R. (2020). Auditor quality, earning management and tax avoidance. *Accounting and Auditing Research*, 12(46), 169-186. 10.22034/IAAR.2020.112787. [In Persian]

استناد به این مقاله: حکمت، هانیه، حیدرزاده خلیفه کندی، وحید، قربانی، راضیه. (۱۴۰۳). نقش تعدیل‌گری محافظه‌کاری بر ارتباط بین کیفیت حسابداری و مدیریت سود، *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۲۱(۸۳)، ۱۶۲-۱۲۱. DOI: 10.22054/qjma.2024.79187.2555

Empirical Studies in Financial Accounting is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.